

Christum non susceperunt: sic modo Christianis maximum est peccatum et causa plagarum, quod corpus Salvatoris indigne suscipiunt. Gregorius: "Creator omnium per incarnationis mysterium Judaeam visitare dignatus est; sed quia non cognovit tempus visitationis suae, ideo gentibus frequenter in praedam data, novissime Romanis tradita est, et venerunt super eam omnia genera maledictionum, quae in libro legis scripta sunt: similiter his qui gratiam Dei ingrati accipiunt, certa est damnatio." Si enim quis irritam legem Moysi fecerit, sine ulla miseratione moritur, quanto deteriora supplicia meretur qui filium Dei conculcaverit, et sanguinem testamenti pollutum duxerit? Haec supplicia possunt dici triplices plagae: prima multa damna spiritualium bonorum: secunda sterilitas terrae, sive caristia temporalium: tertia pestes corporum, et strages hominum. De prima Thren 1: "Manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia ejus, quia vidit gentes ingressas sanctuarium tuum, de quibus praeceperas ne intrarent Ecclesiam tuam:," Glossa: "Hostis antiquus ad desiderabilia Ecclesiae manum mittit, et spiritualem ornatum aufert in membris suis, fidem contaminans, baptisma rescindens,," idest gratiam in baptismo datam, "doctrinam corrumpens, corpus et sanguinem Christi indigne tractans, vel vasa pretiosa,," idest oves Christi quasi lupus devastans et causa tanti mali redditur, "quia gentes,," idest carnem amantes, et Christi circumcisionem non habentes, "ministri altaris efficientur." De secunda plaga Deut. 28: "Si audire nolueris vocem Domini Dei tui, ut facias omnia mandata ejus, venient super te omnes maledictiones istae. Maledictus fructus terrae tuae, armenta bovum tuorum, et greges ovium. Mittet Dominus super te famem, esuriem et increpationem in omnia opera tua." Hae plagae venient, si audire nolueris mandata Dei, scilicet praecipue de corpore Domini indigne tractando, secundum illud Levit. 21: "Homo qui habuerit maculam peccati, non offerat panem Deo, nec accedat ad ministerium ejus." Genes. 5: "Quia comedisti de ligno, ex quo praecepi ne comederes, maledicta terra in opere tuo, spinas et tribulos germinabit tibi." De tertia plaga. 1 Corinth. 11: "Probet seipsum homo etc. Qui enim manducat indigne, iudicium sibi manducat etc.,," idest ad iudicium mortis se obligat: et multi alii propter scelus unius saepe feriuntur: unde sequitur: "Ideo inter vos multi infirmi et imbecilles, et dormiunt multi,," scilicet somno mortis, vel Dei verberare, vel praeliorum adversitate. Num. 11: "Adhuc carnes erant in dentibus eorum, et ecce furor Domini excitatus in populum percussit eum plaga magna." Sed ecce contra has plagas et omnia jam dicta mala, triplex remedium. Primum est emendatio vitae per poenitentiam voluntariam: secundum est correctio malitiae

per superiorum disciplinam: tertium mutatio incorrigibilis personae per justitiae districtiorem. De primo Joel. 1: "Depopulata est regio, luxit humus,," idest habitatores humi, "quia periit messis agri,," idest spiritualia et temporalia. "Accingite vos, et plangite Sacerdotes, ululate ministri altaris, et ingredimini et cubate in saccis." Accingite vos Sacerdotes et ministri cingulo poenitentiae, et "plangite,," puro corde, "ululate,," in confessione et oratione, "ingredimini Ecclesiam,," per poenitentiam, unde existis per culpam "cubate in sacco,," idest delicias, quibus offendistis, per vitae austeritatem recompensate, ut iram Dei possitis mitigare. De secundo Malach. 5: "Ecce venit Dominus quasi ignis conflans,," scilicet per justos Praelatos, "et purgabit filios,," Levi, idest ministros altaris, "et erunt Domino offerentes sacrificia,," et sic utique placatus¹ mitigabitur ira ejus. De tertio Ezech. 21: "Judicabo vos, dicit Dominus, et subjiciam scepro meo, et eligam de vobis transgressores et impios,," scilicet ad abjiciendum qui in malo perseverant, idest incorrigibiles, dicit Glossa, "ut scilicet loco eorum justii restituantur." Isa. 1: "Convertam manum meam ad te, et excoquam ad purum scoriā tuam, et auferam omne stannum tuum, et restituum iudices tuos sicut fuerunt prius, et consiliarios tuos sicut antiquitus,," scilicet tempore Moysi et Machabaeorum et Apostolorum: "post haec vocaberis civitas justii, urbs fidelis." 1 Machab. 4 cogitavit Judas de altari holocaustorum, quod profanatum fuerat, quid de eo faceret; et incidit ei consilium, bonum ut destrueret illud, ne forte esset illis in opprobrium, quia contaminaverunt illud gentes: et demoliti sunt illud, et posuerunt lapides in monte domus in loco apto, quosque veniret propheta, et responderet de eis, et acceperunt lapides integros secundum legem, et aedificaverunt altare novum secundum id quod fuit prius.

CAPUT XIX.

De secundo modo manducandi spirituali tantum.

"Venite, comedite etc." Thema proprium, "Patres nostri omnes eandem spiritualem escam manducaverunt." 1 Cor. 10, idest omnes boni veteres in manna cibum invisibilem, scilicet Christum spiritualiter intellexerunt, crediderunt, gustaverunt et ab aeterna morte per eum sanati sunt. Secundus modus manducandi Christum est spiritualis tantum: isto modo omnes salvati ab initio mundi manducaverunt, et salvandi mandu-

¹ Al. plagatus.

cant. Ambrosius: "Non manducans manducat, et manducans non manducat, quia scilicet non manducans sacramentaliter, manducat spiritualiter, et e converso." Eccles. 6: "Est vir cui dedit Deus substantiam et honorem, nec tribuit ei potestatem ut comedat ex eo, sed homo extraneus vorabit illud," scilicet cum magno desiderio spiritualiter manducandi. Circa spiritualem manducationem tria sunt consideranda: scilicet differentia personarum sic manducantium, ratio spiritualiter manducandi, effectus manducationis. Hujus primum est differentia personarum sic manducantium, quae est triplex, incipientium, proficientium, perfectorum. Matth. 15: Manducantium fuerunt quatuor millia virorum exceptis mulieribus et parvulis. In parvulis incipientes, in mulieribus perficientes, in viris perfecti significantur. Secundum est ratio, qua dicuntur jam dicti spiritualiter manducare. Unde sciendum, primi, scilicet incipientes, manducant spiritualiter ratione fidei salutaris: secundi ratione bonae conversationis: tertii ratione devotae meditationis. De primis Habacuc 2 et ad Hebr. 10: Justus ex fide vivit, tamquam ex cibo spirituali. Augustinus: "Crede et manducasti. Credere enim in Christum, est credendo in eum ire, ipsi corde inhaerere, in ipso delectari, et per veram caritatem membris ejus incorporari." Secundi, scilicet proficientes, manducant ratione bonae conversationis. Joan. 4: "Ego cibum habeo manducare, quem vos nescitis... meus cibus est etc." Ecclesias. 24: "Qui timet Deum, faciet bona... cibavit eum pane vitae etc." Iste cibus conversationis consistit ex tribus virtutibus quasi ex tribus ferculis: scilicet innocentia poenitentia et misericordia. De primo Psal. 101: "Percussus sum ut fenum, quia oblitus sum comedere panem meum," scilicet innocentiae, dum delectabar cibo malitiae. Augustinus: "Panem de altari spiritualiter manducare, est innocentiam ad altare portare, debitoribus peccata dimittere." De secundo Psal. 126: "Surgite postquam sederitis qui manducatis panem doloris," scilicet poenitentiae pro peccatis. Tob. 1: "Manducavit panem in luctu et tremore memorans sermonum Amos, Dies festi vestri," idest gaudii in peccatis "convertentur in lamentationem et luctum:" Psal. 101: "Cinerem," scilicet poenitentiae, "tamquam panem manducabam." De tertio Prov. 11: "Bene facit animae suae vir misericors; quia dum pauper ab eo reficitur, ipse multo magis a Deo spiritualiter pascitur." Apocal. 3: "Ecce sto ad ostium et pulso in paupere, si quis aperuerit mihi etc." Tertii, scilicet perfecti, manducant spiritualiter ratione devotae meditationis. Et in hac manducatione tria erunt, quae in comestatione corporali consistunt: scilicet appetitus, masticatio et delectatio. Primo debemus esurire spiritualiter Christum cibum nostrum intimo corde desiderando: secundo masticare magna districtione

cogitationis: tertio in eo delectari dulcedinem eligendo. Primo debemus spiritualiter esurire Christum ardentem desiderando. Job. 31: "Si non dixerunt viri tabernaculi mei, quis det ut de carnibus ejus saturemur?" quasi, optabant et desiderabant saturari. Eccles. 23: "Qui edunt me, adhuc esurient etc." Gregorius: "In spiritualibus deliciis saturitas appetitum parit: quia quanto magis earum sapor percipitur, eo amplius cognoscitur quod avidius ametur." Isa. 26: "Domine nomen tuum et memoriale tuum in desiderio animae etc." Psalm. 37: "Ante te omne desiderium meum." Secundo debemus spiritualiter masticare totum Christum, scilicet membra et caput, idest nosmetipsos, et sanctos, et Salvatorem mundi districta discussione cogitare, nos ipsos dijudicando, sanctorum vitam ad imitandum pertractando, incarnationis Christi beneficia devota mente ruminando. Primo perfecti masticant seipsos, diligenter se examinando et dijudicando. 1. Corinth. 11: "Probet seipsum homo," idest examinet et purget, et non alium, seipsum totum, scilicet cor, linguam, manum etc. "et sic postea edat." Secundo sanctos masticant et bonos adhuc viventes, vitam eorum ad imitandum considerando. Matth. 22: "Ecce prandium meum paravi, tauri mei et altilia etc." Tauri sunt Prophetae et Apostoli, qui fortitudine fidei quasi cornu principibus mundi resisterunt, et ab eis passi virtutum nobis exempla reliquerunt. Altilia ab alendo dicta pingua sunt volatila, et significant sanctos interna caritate saginatos, et contemplationis penna alta petentes: "occisa sunt," vel ab eo quod per poenitentiam, vel per mortem carnis jam in requie posita: haec nobis sunt spiritualiter masticanda, idest ad imitandum diligenter consideranda. Deuter. 14: "Omne quod mundum est, comedite: quicquid morticinum est, ne vescamini ex eo." Omne mundum, idest honestis verbis et moribus comedite, in corde ponite imitandum; quod autem morticinum est, idest peccato contaminatum, ne vescamini ex eo consentiendo, vel idem faciendo. Philip. 4: "De cetero fratres, quaecumque sunt vera, quaecumque pudica, quaecumque justa, quaecumque sancta, quaecumque amabilia, quaecumque bonae famae, si qua laus disciplinae, haec cogitate: quae audistis et vidistis in me, haec agite; et Deus pacis erit vobiscum." tertio perfecti masticant spiritualiter carnem Christi, scilicet incarnationis ejus Sacramenta et beneficia devote meditando. Joan. 6: Qui manducat carnem etc., idest spiritualiter masticat. Augustinus: "Hoc pertinet ad virtutem Sacramenti, non ad visibile Sacramentum: qui scilicet manducat intus non foris, qui manducat corde, non qui premit dente; et hoc est quod Apostolus vigilanter dicit tantum de bonis, Omnes eandem escam manducaverunt." Tertio debemus in spirituali manducatione delectari interna dulcedine, quae elicitur de Christi ma-

sticatione. Isa. 55: "Audite audientes me, et comedite bonum, et delectabitur in crassitudine anima vestra," idest in dulcedine spiritualis gratiae: Sapient. 8: Intrans in domum meam, conquiescam cum Dei sapientia, idest cum Christo, qui est sapida scientia: "non enim habet amaritudinem conversatio illius, nec taedium convictus illius, sed laetitiam et gaudium, et in amicitia illius delectatio bona:," Psal. 20: "Quam magna multitudo dulcedinis tuae Domine! Gustate, et videte etc.," Cant. 3: "Mel et lac sub lingua tua," idest dulcedo spiritualis in meditatione cordis. Haec dulcedo spiritualis est quaedam praegustatio gaudii caelestis valens contra tria mala quae sunt in mundo. Ibi est falsa dulcedo in delectabilibus utendis, grandis amaritudo in adversis sustinendis, tristis imago in bonis faciendis. De primo Proverb. 9: "Aquae furtivae dulciores sunt, et panis absconditus suavior;" sed dulcedo falsa est, quia animae perditio. Job. 34: "Dulcedo illius vermis.," Eccl. 9: "Sicut pisces hamo capiuntur, sic homines tempore malo.," Esca foris delectat, sed aculeus intus perforat. Job 21: "Ducunt in bonis dies suos etc.," De secundo Psal. 103: "Hoc mare magnum et spatiosum," quia scilicet in hoc mundo magna et multa amaritudo: Jerem. 9: Cibabo populum istum absynthio, et potum dabo eis aquam fellis.," Job 13: homo natus de muliere etc.," De tertio Matth. 9, dixit Dominus cuidam diviti: "Vade, quaecumque habes vende, et da pauperibus, et habebis thesaurum in caelis; et sequere me. Qui contristatus in verbo abiit moerens.," 1 Reg. 25: "Dixerunt pueri David ad Nabal, Quodcumque invenerit manus tua, da pueris tuis, et servo tuo David. Qui respondit. Tollam panes meos et aquam et carnes, et dabo viris quos nescio unde sint?," Genes. 4: "Factum est post multos dies, ut offerret Cain de fructibus terrae munera Domino: et non respexit ad eum Dominus, nec ad munera ejus.," Hujus causa fuit, quia male obtulit, scilicet de tristi corde et facie. Contra hoc valet dulcedo spiritualis, quia falsam dulcedinem mundi facit insipidam, grandem amaritudinem facit dulcem, tristem imaginem reddit jucundam. De primo Prov. 27: "Anima saturata calcabit favos.," Gregorius: "Gustato spiritu desipit omnis caro.," Philip. 3: Quae mihi fuerunt lucra, arbitratus sum propter Christum detrimenta, propter quem omnia arbitratus sum ut stercora.," De beato Augustino dicitur: "Displicebat ei quicquid agebat in saeculo etc.," De secundo Deuter. 33: "Inundatione maris quasi lac sugent," idest boni repleti dulcedine spirituali vincunt amaritudinem mundi. 4 Reg. 2: "Eliseus misit sal in aquas amaras, et in dulces conversae sunt;" sic Christus spirituali sapore sanat amaritudinem. Hinc Stephano lapides torrentis dulces fuerunt, et multis sanctis ardentibus prunae, candentes vestes visae sunt tamquam rosae suaves

et multi sancti gaudent in tribulatione. De tertio Dan. 1: "Post dies decem apparuerunt vultus eorum meliores prae omnibus pueris qui vescebantur cibo regio.," Vultus eorum quos panis satiavit, qui de caelo descendit, dicit Glossa, apparuerunt meliores decore et hilaritate ad benefaciendum. Proverb. 15: "Cor gaudens exhilarat faciem.," 2 ad Corinth. 9: "Hilarem datorem diligit Deus.," Tertium circa spiritualem manducationem notandum est effectus hujus manducationis. Et hic est triplex: peccatorum remissio, ab aeterna morte sanatio, vera corporis Christi ad salutem aeternam participatio. De primo "Panem nostrum quotidianum etc.," idest cibum spiritualem etc. Ambrosius: "Qui manducant spiritualiter virtutem carnis et sanguinis Christi, dicuntur sumere et vere manducare, quia ipsam corporis Christi efficaciam quotidie sumunt," idest peccatorum remissionem. De secundo Joan. 6: "Hic et panis de caelo descendens; si quis ex ipso manducaverit, non morietur," scilicet morte aeterna. Augustinus super Acta Apostol.: "Patres nostri eandem escam spiritualem manducaverunt quam et nos: corporalem vero alteram, idest, manna, quod significabat Christum, et idem credentibus efficit. Alii vero qui non crediderunt, manducaverunt, et mortui sunt aeternaliter, quod non Moyeses et alii boni. Quare? quia cibum invisibilem spiritualiter intellexerunt, spiritualiter esurierunt, spiritualiter gustaverunt, ut spiritualiter sanarentur, scilicet ab aeterna morte. Similiter et nos spiritualiter manducando ab aeterna morte liberamur.," De tertio super illud 1 Cor. 10: Unus panis et unum corpus sumus, qui de uno pane participamus," dicit Augustinus: "Nulli dubium est, tunc quemque corporis sanguisque dominici participem fieri, quando membrum Christi efficitur, nec alienari ab illius panis consortio, etiam si antequam panem edat, de hoc saeculo in unitate corporis Christi constitutus abscedat; quia illius Sacramenti beneficio non privatur, quando ille cum hoc quod Sacramentum significat, invenitur. Invenitur autem hoc quod Sacramentum significat, quando membrum Christi efficitur, quando credendo et amando spiritualiter manducat, quia sic in corpus Christi vere convertitur, ut cum ipso aeternaliter vivat.,"

CAPUT. XX.

De tertio modo manducandi, scilicet de Sacramentali et spirituali simul.

"Venite, comedite. Accipite et comedite," Luc. 22. Tertius modus manducandi corpus Christi est Sacramentalis et